

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Иванка Влаева

Югозападен университет „Неофит Рилски“

за кандидатурата на гл. ас. д-р Димитрия Костадинова Спасова

по конкурс за академична длъжност „Доцент“

професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата. Теория и история на културата (Сакрално пространство и обредна система от българската народна култура)

обявен от Югозападен университет „Неофит Рилски“

в „Държавен вестник“ бр. 37 / 07.05.2021 г.

В обявения конкурс участва един кандидат – гл. ас. д-р Димитрия Костадинова Спасова – щатен преподавател към Факултет по изкуствата, катедра „Културология“ при ЮЗУ „Неофит Рилски“. Документацията по конкурса е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ. Представените дейности отговарят на минималните национални наукометрични показатели за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по „Теория и история на културата (Сакрално пространство и обредна система от българската народна култура)“.

Димитрия Спасова е утвърден преподавател, културолог с дългогодишен опит, многостранна активна дейност и високо професионално признание. За настоящия конкурс тя представя много широк обем от научноизследователска, проектна и преподавателска дейности. Тези дейности са систематизирани в няколко групи показатели: А) Дисертационен труд „Древни магически практики в народната медицина от Югозападна България“ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“. В) Хабилитационен труд „Сакрално пространство и обредна система“ (Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“, 2021, 216 с.) Г) Публикувано 1 издание на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "Доктор"; 18 статии, публикувани в специализирани издания заедно с 1 глава „Сакрално

пространство и народна вяра“ от колективна монография „Мегалитни светилища от Югозападна България“ (Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“, 2021). Д) Посочени са цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 3, в нереферирани списания с научно рецензиране – 6. Е) Участие в научни и образователни проекти – 2 национални, 2 международни. Д-р Спасова е един от основните преподаватели в катедра „Културология“. През последната академична година преподава 10 дисциплини, но е разработвала и много други лекционни курсове във връзка с промени в съществуващи или за нови специалности. Към тези дейности се прибавят: ръководство на магистърска програма, организиране на национални и международни научни форуми, участие в академични комисии и научни организации, много активна дейност по програма за международна мобилност „Еразъм+“, ръководство на дипломни работи, работа със студенти и докторант и др.

Представеното за конкурса количество и качество на научните реализации на гл. ас. д-р Димитрия Спасова, както и нейната педагогическа и проектна дейност е респектиращо. Сред тях са монографии, статии, организация и участие в проекти, в национални и международни научни форуми, десетилетни теренни изследвания, научно-практически семинари, фотоизложби, експертна дейност, както и преподавателски опит с бакалаври, магистри и докторанти. Успехите, които има в тези области, са засвидетелствани в множество съвместни изяви с нейни студенти (семинари, фотоизложби, проекти, презентации, др.), за което имам лични много положителни впечатления.

Ще се спра по-специално на научно-изследователската работа на Димитрия Спасова, защото тя е солидна основа, върху която се опират преподавателската, проектната и научно-приложната ѝ дейности. Те са синтезирани в посочените по-горе две авторски монографии и участието в колективна монография. Ще посоча достиженията на Димитрия Спасова в

няколко направления. Един от основните приноси е събраният и систематизиран богат терен материал от Югозападна България. – основно в долината на река Места. Той представя неизвестни или малко познати данни за местната обредна култура. С него се документират вярвания и артефакти, които съхраняват древни традиции. Приноси са нейните анализи и сравнения при очертаване на сакралната география на различни селища в модела „*Наш'то село е заградено все със светци!*“, според водачите на терена. Тук ще посоча детайлния анализ на комплекси от черковища и светци, с които те са свързани, вярванията и обредите в тяхна чест, анализ на събрания материал чрез архетипи във фолклорната култура. Важно е осмислянето на сакрални места в тяхната култова приемственост и исторически трансформации като „живи светилища“. Друг съществен принос е изследването на най-важните празници в региона в периода април-юни и практиките за женска и мъжка инициация. Ще отбележа също личните наблюдения на автора в трансграничен българо-гръцки район върху обреди с конни надбягвания (конски кушии) и хипотеза за съхранен реликт от древни практики. Още важни проучвания, анализи и потвърждение за запазени практики, считани за изчезнали, документират обреда „стопанова гозба“. Сред приносните са и изследвания за магически лечебни практики с провиране през скални процепи и чрез баене. Много съществен е материалът относно обредните хора и песни, мястото на музиката и танца в обредите и празничните събития на общностите в региона, използваните музикални инструменти и контекста на употребите им. Информацията за тях не е специален акцент в изследванията, но дава ценно знание за музикално-танцовата картина в локалната обредна система – това са различни ситуации при използване на песни и хора. Ще посоча също събрания важен материал за маскарadni игри по време на Великден, които са типични именно за селища от наблюдавания регион на Югозападна България.

Препоръчвам на Димитрия Спасова да събере записаните интервюта с информатори, беседи на терен, видеозаписи и да ги публикува в отделно издание, защото те дават многостранен първичен материал за следващи изследвания в различни научни области и показват разбирането за традицията отвътре.

В заключение върху базата на вече изложеното заявявам, че научните публикации и многостранната дейност, представени за конкурса, напълно отговарят като обем и съдържание на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. Те са свидетелство за висока квалификация и утвърдена професионална позиция в съответната област. Посочените приноси, цялостната научна, проектна и преподавателска дейност на кандидата са основание убедено да предложи на уважаемото Научно жури да избере гл. ас. д-р Димитрия Костадинова Спасова за академична длъжност „Доцент“.

21 август 2021 г.

член на Научно жури:

проф. д-р Иванка Влаева

OPINION

by Prof. Ivanka Vlaeva, PhD

South-West University “Neofit Rilski”

about Chief Assistant Professor Dimitria Kostadinova Spasova, PhD

for selection of an academic position of Associate Professor

in a professional field 3.1 Sociology, anthropology and cultural studies. Theory and history of culture (Sacred space and ritual system of Bulgarian folk culture)

announced by South-West University “Neofit Rilski”

in the State Gazette No. 37 / 07.05.2021

One candidate participates in the announced competition – Chief Assistant Professor Dimitria Kostadinova Spasova, PhD – a full-time lecturer at the Faculty of Arts, Department of Cultural Studies at the SWU “Neofit Rilski”. The documentation on the competition is in accordance with the requirements of ZRASRB. The presented activities correspond to the minimum national scientometric requirements for the academic position of Associate Professor in “Theory and history of culture (Sacred space and ritual system of Bulgarian folk culture)”.

Dimitria Spasova is an well-known lecturer, culturologist with many years of experience, multifaceted active work and high professional recognition. For the current competition, she presents a very wide range of research, project and teaching activities. These activities are systematized in several groups of indicators: A) PhD thesis “Ancient magical practices in folk medicine from Southwestern Bulgaria” for a Doctoral research degree. C) Habilitation work “Sacred space and ritual system” (Blagoevgrad: University Publishing House “Neofit Rilski”, 2021, 216 p.). D) 1 book on the basis of a dissertation for a Doctoral research degree; 18 articles published in specialized editions together with 1 chapter “Sacred space and folk faith”, part of the collective monograph

“Megalithic sanctuaries from Southwestern Bulgaria” (Blagoevgrad: University Publishing House “Neofit Rilski”, 2021). E) Her publications are cited in monographs, collective volumes and journals with peer-review – 9. F) Participation in scientific and educational projects – 2 national, 2 international. Dr. Dimitria Spasova is one of the main lecturers at the Department of Cultural Studies. During the last academic year she has taught 10 subjects, but she has also developed many other lecture courses in connection with changes in existing or new programs. Other activities are: management of a master's program, organization of national and international scientific forums, participation in academic commissions and scientific organizations, many activities in the frame of the Erasmus+ mobility program, supervising of diploma theses, work with undergraduate, graduate and PhD students, etc.

The quantity and quality of the scientific work of Dr. Dimitria Spasova, as well as her pedagogical and project activities is respectful. Among them are monographs, articles, organization and participation in projects in national and international scientific forums, decades of field work, scientific and practical seminars, photo exhibitions, expert work, as well as many years of teaching experience with bachelors, masters and doctoral students. Her success in these areas has been witnessed in numerous joint events with her students (seminars, photo exhibitions, projects, presentations, etc.), for which I have my personal excellent impressions and opinion.

I will focus in particular on the research work of Dimitria Spasova, because it is an important fundament on which her teaching, project and research activities are based. They are synthesized in the above mentioned two author's monographs and a chapter of a collective monograph. I will point out the achievements of Dimitria Spasova in several directions. One of the main contributions is the collected and systematized rich field work material from Southwestern Bulgaria – mainly in the valley of the river Mesta. This material presents unknown or little known data about the local ritual culture. It

documents beliefs and artifacts that preserve ancient traditions. Her analyzes and comparisons in outlining the sacred geography of different settlements in the model “Our village is surrounded by saints!” (according to the informants) are contribution to the existing knowledge on the topic. Here I will point out the detailed analysis of complexes of sacred places (cherkovishta) and saints with which they are connected, the beliefs and rites in their honor, the analysis of the collected material through the archetypes in the folklore culture. It is important that the sacred places are explored in their historical continuity and transformations as “living sanctuaries”. Another significant contribution is the study of the most important holidays in the region in the period April-June and the practices for female and male initiation. Here I will point out the personal observations of the author in a cross-border Bulgarian-Greek region on rituals with horse races (konski kushii) and a hypothesis for a preserved relic of ancient practices. Other important studies, analyzes and confirmation of preserved practices, which have been considered extinct, document the rite of the so called “stopanova gozba”. Among the contributions is the research on magical healing practices by passing through rock holes and by magical words and acts (baene). The material about the ritual dances and songs, the place of music and dance in the festive events of the communities in the region, the musical instruments and the context of their uses is very important. The information about them is not a special topic in the research, but it gives valuable knowledge about the music-dance picture in the local ritual system. I will also point out the important data collected about masquerade games during Easter, which are peculiarities for settlements in the observed region.

I recommend Dr. Dimitria Spasova to collect the recorded interviews with informants, field work talks, videos and publish them in a separate issue, because they provide versatile source for further research in various scientific fields and show important knowledge about the traditional culture from inside.

In conclusion, based on what has already stated, I declare that the scientific publications and multilateral activities submitted for the competition fully meet the scope and content of the requirements of the Law (ZRASRB) and corresponding documents. They show high qualification and an established professional position in the respective field. The mentioned contributions, the overall scientific, project and teaching activities of the candidate are grounds to convincingly propose to the Scientific Jury to choose the Chief Assistant Professor Dr. Dimitria Kostadinova Spasova for the academic position of Associate Professor.

21 August 2021

Prof. Ivanka Vlaeva, PhD
a member of the Scientific Jury